

СИСТЕМА СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

SYSTEM OF SUBJECTS OF PUBLIC ADMINISTRATION IN THE SPHERE OF PREVENTION AND COUNTERACTION TO DOMESTIC VIOLENCE

Юринець Ю.Л.,

доктор юридичних наук, доцент,

професор кафедри конституційного та адміністративного права
Національного авіаційного університету

Розглядається система суб'єктів публічної адміністрації у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, відповідно до Закону України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству», у розрізі складу та повноважень. Цей Закон визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії домашньому насильству, основні напрями реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, спрямовані на захист прав та інтересів осіб, які постраждали від такого насильства. Теоретично питання розглядається з точки зору теорії публічної адміністрації, яка у системному викладенні має два виміри: функціональний і організаційно-структурний. При функціональному підході – це діяльність відповідних структурних утворень із виконання функцій, спрямованих на реалізацію публічного інтересу. При організаційно-структурному підході публічна адміністрація – це сукупність органів, які утворюються для здійснення (реалізації) публічної влади. З огляду на це, у статті розглядається склад суб'єктів публічної адміністрації у сфері запобігання та протидії домашньому насильству (організаційно-структурний вимір) та повноваження відповідних суб'єктів (функціональний вимір). Розглядається роль громадянського суспільства. Побудована структурно-класифікаційна схема суб'єктів публічної адміністрації, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. На підставі аналізу Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 р. № 423, встановлено, що це Міністерство поєднує у своїй діяльності функції формування та реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству. Встановлена система підзаконних актів, що регулює повноваження суб'єктів публічної адміністрації у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

Ключові слова: домашнє насильство, кривдник, жертва, публічна адміністрація, центральний орган виконавчої влади.

The system of subjects of public administration in the field of prevention and counteraction to domestic violence is considered in accordance with the Law of Ukraine dated 07.12.2017 No. 2229-VIII "On Prevention and Combating Domestic Violence", in terms of composition and authority. This Law defines the organizational and legal principles of prevention and counteraction to domestic violence, the main directions of implementation of the state policy in the field of prevention and counteraction to domestic violence, aimed at protecting the rights and interests of persons who have suffered from such violence. Theoretically, the issue is considered from the point of view of the theory of public administration, which in the system described has two dimensions: functional and organizational-structural. In a functional approach – it is the activity of the corresponding structural units in the implementation of functions aimed at realizing public interest. In the organizational-structural approach, public administration – a set of bodies that are formed for the implementation (realization) of public authority. Therefore, the article deals with the composition of public administration actors in the field of prevention and counteraction to domestic violence (organizational and structural dimension) and the powers of the relevant actors (functional dimension). The role of civil society is considered. Structural-classification scheme of subjects of public administration, carrying out measures in the field of prevention and counteraction to domestic violence is constructed. Based on the analysis of the Regulation on the Ministry of Social Policy of Ukraine, approved by the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated June 17, 2015 No. 423, it was established that the Ministry combines in its activities the functions of formation and implementation of state policy in the field of prevention and counteraction to domestic violence. The system of sub-legal acts regulating the powers of public administration actors in the field of prevention and counteraction to domestic violence is established.

Key words: domestic violence, offender, victim, public administration, central executive authority.

Приймаючи Конвенцію Ради Європи (РЄ) про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульська конвенція), Держави-підписанти, зокрема, визнали «із серйозним занепокоєнням» те, що жінки й дівчата часто піддаються тяжким формам насильства. Як зазначає І.М. Суслова, нині проблема домашнього насильства є однією з найактуальніших і в Україні [1]. За словами Першого заступника Міністра юстиції України Н. Бернацької, «щороку в Україні від домашнього насильства гинуть понад 600 жінок <...> Ми маємо прийняти надважливі рішення для того щоб боротися з цією проблемою!» (коментар 2017 року).

Прийняття Закону України (далі – ЗУ) від 07.12.2017 р. № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству» (далі – ЗУ № 2229-VIII) створило певні умови для вирішення цієї проблеми. Однак необхідний аналіз, хто і в який спосіб має вирішувати цю проблему в розрізі суб'єктів публічної адміністрації. Отже, тема є актуальною.

Наукові дослідження у сфері протидії домашньому насильству (далі – ДН) досить нечисленні. Проблема ДН розглядалася переважно як кримінально-правова [2–5] та/або соціально-психологічна [2; 6; 7]. Натомість прийняття

ЗУ № 2229-VIII щодо протидію ДН, який законодавчо закріпив участь у вирішенні цієї проблеми широкого кола суб'єктів публічної адміністрації із застосуванням адміністративно-правових засобів, ставить завдання вивчити адміністративно-правовий аспект проблеми протидії ДН.

Метою статті є дослідження системи суб'єктів публічної адміністрації у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, комплексу їх обов'язків та повноважень у контексті ЗУ № 2229-VIII.

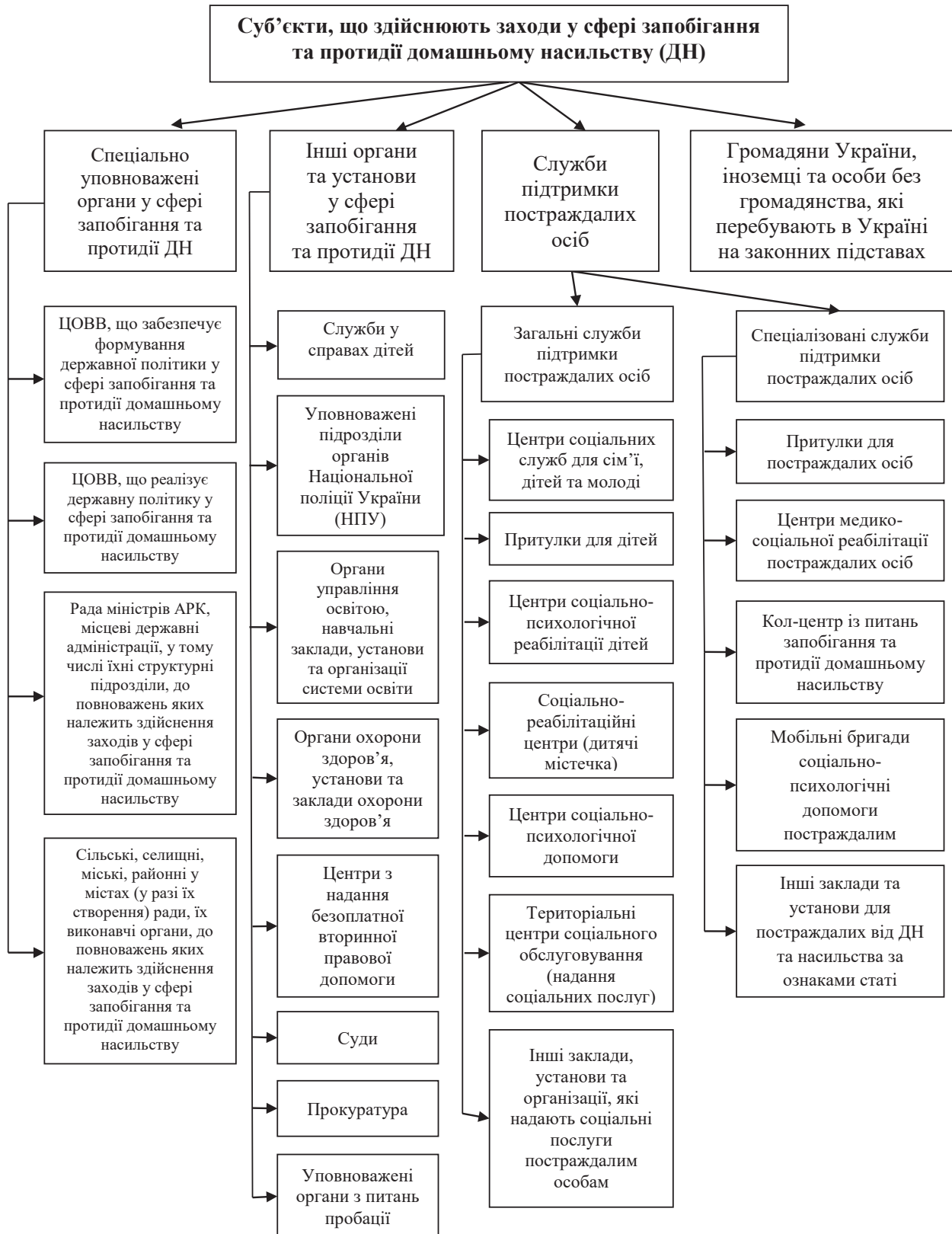
Відповідно до системного підходу В.К. Колпакова [8 та ін.], публічна адміністрація як правова категорія має два виміри: функціональний і організаційно-структурний. При функціональному підході – це діяльність відповідних структурних утворень із виконання функцій, спрямованих на реалізацію публічного інтересу. При організаційно-структурному підході публічна адміністрація – це сукупність органів, які утворюються з метою здійснення (реалізації) публічної влади. Натомість Т.О. Білозерська [9, с. 12], виходячи з європейського досвіду функціонування публічної адміністрації, вважає, що коло суб'єктів «публічної адміністрації» доцільно розширити недержавними суб'єктами у разі передання їм владних повноважень.

Загальне визначення та класифікацію суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії ДН,

¹ <https://minjust.gov.ua/news/ministry/nataliya-bernatska-schoroku-v-ukraini-vid-domashnogo-nasilstva-ginut-ponad-600-jinok>.

надано у ст. 6 ЗУ № 2229-VIII. До цих органів зараховані 1) спеціально уповноважені органи у сфері запобігання та протидії ДН; 2) інші органи та установи, на які покладаються функції із здійснення заходів у сфері запобігання та протидії ДН; 3) загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб; 4) громадяни України, іноземці та особи без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах. Склад та структура вказаних категорій

суб'єктів наведені на схемі. На підставі аналізу Положення про Міністерство соціальної політики України (далі – Мінсоцполітики), затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України (далі – КМУ) від 17.06.2015 р. № 423, встановлено, що Мінсоцполітики поєднує у своїй діяльності функції центрального органу виконавчої влади (ЦОВВ) як із формування, так і з реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству.

У здійсненні заходів у сфері запобігання та протидії ДН, зокрема виявленні фактів ДН, наданні допомоги та захисту постраждалим особам, проведенні серед населення, у тому числі серед дітей та молоді, інформаційних кампаній, інших заходів щодо запобігання та протидії ДН можуть брати участь підприємства, установи та організації, громадські об'єднання та іноземні неурядові організації, фізичні особи – підприємці, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають соціальні послуги, а також фізичні особи, які надають соціальні послуги, у тому числі послуги патронату над дітьми. Ці суб'єкти залучаються суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії ДН.

До повноважень ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, належать (ч. 1 ст. 7 ЗУ № 2229-VIII): 1) формування державної політики у сфері запобігання та протидії ДН; 2) нормативно-правове регулювання у сфері запобігання та протидії ДН; 3) координація діяльності суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії ДН; 4) забезпечення розроблення та затвердження типових програм для постраждалих осіб, а також методичних рекомендацій щодо їх виконання; 5) забезпечення розроблення та затвердження типових програм для кривдників², а також методичних рекомендацій щодо їх виконання; 6) здійснення методичного забезпечення МДА та органів місцевого самоврядування у сфері запобігання та протидії ДН; 7) затвердження стандартів надання соціальних послуг постраждалим особам та методики визначення потреб територіальних громад у створенні спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб; 8) здійснення міжнародного співробітництва у сфері запобігання та протидії ДН.

До повноважень ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії ДН, належать (ч. 2 ст. 7 ЗУ № 2229-VIII): 1) реалізація державної політики у сфері запобігання та протидії ДН; 2) забезпечення створення та функціонування Єдиного державного реєстру випадків ДН та насильства за ознакою статі, здійснення повноважень держателя цього реєстру. Порядок формування, ведення та доступу до Реєстру визначений Постановою КМУ від 20.03.2019 № 234. Дуже важливо, що в контексті захисту персональних даних згода на внесення персональних даних про особу, яка повідомила про вчинення насильства, або про постраждалу особу надається відповідною особою, а в окремих випадках – органом опіки та піклування (ст. 16 ЗУ № 2229-VIII); 3) забезпечення функціонування служб підтримки постраждалих осіб та здійснення контролю за їхньою діяльністю; 4) координація підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії ДН; 5) організація та проведення загальнонаціональних соціологічних, правових, психолого-педагогічних та інших досліджень щодо ДН, його причин і наслідків; 6) збір, аналіз і поширення відповідно до законодавства інформації про ДН, удосконалення системи показників у формах державної статистичної звітності щодо запобігання та протидії ДН; 7) забезпечення здійснення моніторингу ефективності законодавства про запобігання та протидію ДН, практики його застосування, заходів у сфері запобігання та протидії ДН, надання методичної та практичної допомоги суб'єктам, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії ДН; 8) підготовка та оприлюднення щорічного звіту про стан реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії ДН; 9) ведення обліку даних про діяльність загальних та спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб.

До повноважень Ради міністрів АРК, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій у сфері запобігання та протидії ДН належать

(ч. 1 ст. 8 ЗУ № 2229-VIII): 1) забезпечення реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії ДН на регіональному рівні, зокрема шляхом здійснення постійного контролю за своєчасністю та належністю вжиття заходів у сфері запобігання та протидії ДН; 2) забезпечення розроблення, затвердження та виконання регіональних програм у сфері запобігання та протидії ДН; 3) забезпечення координації діяльності суб'єктів, що вживають заходи у сфері запобігання та протидії ДН, та їхньої взаємодії на регіональному рівні; 4) облік даних про суб'єктів, що вживають заходи у сфері запобігання та протидії ДН на регіональному рівні; 5) забезпечення підготовки фахівців, до компетенції яких належать питання запобігання та протидії ДН, у тому числі фахівців, які реалізують програми для кривдників; 6) забезпечення підготовки методичних рекомендацій щодо організації і забезпечення діяльності та підвищення кваліфікації фахівців, до компетенції яких належать питання запобігання та протидії ДН; 7) забезпечення здійснення інформаційно-просвітницької діяльності щодо форм, причин і наслідків ДН, заходів у сфері запобігання та протидії ДН, формування нетерпимого ставлення громадян до насильницької моделі поведінки у приватних стосунках; 8) організація та/або проведення регіональних соціологічних, психолого-педагогічних та інших досліджень щодо форм, причин і наслідків ДН; 9) здійснення моніторингу стану виконання суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії ДН, поставлених завдань у процесі реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії ДН на регіональному рівні, надання їм методичної та практичної допомоги, з'ясування проблемних питань у сфері запобігання та протидії ДН та вжиття вичерпних заходів для їх вирішення; 10) звітування ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії ДН, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії ДН.

До повноважень районних, районних у містах Києві і Севастополі державних адміністрацій та виконавчих органів сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад у сфері запобігання та протидії ДН належать (ч. 2 ст. 8 ЗУ № 2229-VIII): 1) забезпечення реалізації державної політики у сфері запобігання та протидії ДН на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці; 2) забезпечення надання соціальних послуг на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці, у тому числі шляхом соціального замовлення у сфері запобігання та протидії ДН; 3) визначення потреби у створенні спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, забезпечення їх створення та функціонування, здійснення контролю за їхньою діяльністю; 4) участь у підготовці фахівців, до компетенції яких належать питання запобігання та протидії ДН, у тому числі фахівців, які реалізують програми для кривдників; 5) прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення ДН, забезпечення застосування заходів для його припинення, надання допомоги постраждалим особам; 6) забезпечення координації діяльності суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії ДН, та їхньої взаємодії на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці; 7) інформування постраждалих осіб про права, заходи та соціальні послуги, якими вони можуть скористатися; 8) збір, аналіз і поширення відповідно до законодавства інформації про ДН на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці; 9) звітування ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії ДН, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії ДН; 10) виконання повноважень органу опіки та піклування.

Структурними підрозділами місцевих державних адміністрацій (МДА), до повноважень яких належить

² Затверджена Наказом Мінсоцполітики від 01.10.2018 р. № 1434, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 29 жовтня 2018 р. за № 1222/32674

здійснення заходів у сфері запобігання та протидії ДН, є структурні підрозділи з питань сім'ї. Виконавчими органами сільських, селищних, міських, районних у містах рад, до повноважень яких належить здійснення заходів у сфері запобігання та протидії ДН, є виконавчі органи з питань сім'ї.

До повноважень органів опіки та піклування у сфері запобігання та протидії ДН стосовно дитини та за участю дитини належать (ч. 1 ст. 9 ЗУ № 2229-VIII): 1) захист прав та інтересів постраждалої дитини, дитини-кривдника, у тому числі шляхом звернення до суду, представництва прав та інтересів дитини у суді при розгляді питань, пов'язаних із здійсненням актів ДН, зокрема про видачу обмежувального припису; 2) безпосереднє надання допомоги та захисту постраждалим дітям, дітям-кривдникам, які мають статус дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; 3) розгляд у порядку, встановленому Сімейним кодексом України, питання про доцільність відібрання дитини або позбавлення батьківських прав стосовно дитини, якщо кривдниками дитини є батьки (усиновлювачі) або один із них; 4) розгляд у порядку, встановленому законодавством, питань про доцільність відібрання дитини в опіку (піклувальника), прийомних батьків, батьків-вихователів, про звільнення особи від обов'язків опікуна (піклувальника) дитини, розірвання договору про патронат над дитиною, скасування рішення про влаштування дитини до дитячого будинку сімейного типу або до прийомної сім'ї у разі здійснення домашнього насильства стосовно дитини або за участю дитини; 5) надання згоди на отримання соціальних послуг постраждалою дитиною, дитиною-кривдником, якщо батьки, інші законні представники дитини є кривдниками або ухиляються від захисту прав та інтересів дитини; 6) надання згоди на внесення персональних даних про дитину, яка повідомила про вчинення насильства або є постраждалою особою, до Єдиного державного реєстру випадків ДН та насильства за ознакою статі, якщо батьки, інші законні представники дитини є кривдниками або ухиляються від захисту прав та інтересів дитини; 7) влаштування дитини в сім'ю патронатного вихователя у разі неможливості проживання дитини із своїми батьками, іншими законними представниками у зв'язку із вчиненням ДН стосовно цієї дитини або за її участі.

До повноважень служб у справах дітей у сфері запобігання та протидії ДН стосовно дітей належать (ч. 2 ст. 9 ЗУ № 2229-VIII): 1) розроблення та виконання заходів із захисту прав та законних інтересів постраждалої дитини; 2) розроблення та виконання заходів із захисту прав та законних інтересів дитини-кривдника; 3) прийом та розгляд заяв і повідомлень про ДН стосовно дітей та за участю дітей, у тому числі повідомлень, що надійшли до кол-центру з питань запобігання та протидії ДН, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей (далі – Кол-центр); 4) інформування постраждалої дитини, її батьків, інших законних представників, якщо вони не є кривдниками дитини, про права, заходи та послуги, якими вони можуть скористатися; 5) інформування дитини-кривдника, її батьків, інших законних представників про права дитини, заходи та послуги, якими вони можуть скористатися; 6) влаштування дитини в центр соціально-психологічної реабілітації дітей, притулок для дітей служби у справах дітей, інші установи для дітей незалежно від форми власності та підпорядкування, в яких створені належні умови для проживання, виховання, навчання та реабілітації дитини відповідно до її потреб, а також здійснення контролю за умовами її перебування та надання допомоги у разі неможливості проживання дитини із своїми батьками, іншими законними представниками у зв'язку із вчиненням домашнього насильства стосовно цієї дитини або за її участі; 7) проведення профілактичної роботи з батьками, іншими закон-

ними представниками дитини із запобігання ДН стосовно дітей та за участю дітей; 8) порушення перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про притягнення до відповідальності згідно із законом посадових осіб у разі невиконання або неналежного виконання ними обов'язків під час виявлення фактів ДН, роботи з постраждалою дитиною, дитиною-кривдником; 9) взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії ДН, відповідно до ст. 15 цього Закону; 10) здійснення інших передбачених законодавством заходів у сфері запобігання та протидії ДН стосовно дітей чи за участю дітей; 11) звітування ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії ДН, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії ДН.

До повноважень органів опіки та піклування у сфері запобігання та протидії ДН стосовно недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена, належать (ч. 3 ст. 9 ЗУ № 2229-VIII): 1) вирішення питання щодо отримання соціальних послуг постраждалою особою, яка є недієздатною особою, якщо законного представника такої особи не призначено або законний представник є кривдником чи ухиляється від захисту прав та інтересів такої особи; 2) надання згоди на внесення персональних даних про недієздатну особу, яка повідомила про вчинення насильства або є постраждалою особою, до Єдиного державного реєстру випадків ДН та насильства за ознакою статі, якщо законний представник такої особи є кривдником або ухиляється від захисту прав та інтересів недієздатної особи; 3) влаштування постраждалої особи, яка є недієздатною особою, до закладу соціального захисту у разі, якщо у зв'язку із вчиненням ДН проживання такої особи в сім'ї чи з опікуном становить загрозу її життю та здоров'ю; 4) вжиття заходів для надання недієздатній особі, яка є кривдником, психіатричної допомоги у примусовому порядку, якщо у зв'язку із вчиненням ДН проживання такої особи в сім'ї чи з опікуном становить загрозу життю та здоров'ю членів сім'ї або опікуна; 5) порушення перед судом питання про звільнення в установленому законодавством порядку від повноважень опікуна або піклувальника у разі вчинення ними ДН стосовно недієздатної особи або особи, цивільна дієздатність якої обмежена; 6) захист прав та представлення інтересів постраждалої особи, яка є недієздатною особою, в органах державної влади, органах місцевого самоврядування чи в суді (у разі потреби); 7) порушення перед органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування питання про притягнення в установленому законодавством порядку до відповідальності посадових осіб у разі невиконання або неналежного виконання ними обов'язків під час виявлення та роботи з постраждалими особами, які є недієздатними особами або особами, цивільна дієздатність яких обмежена; 8) здійснення інших передбачених законодавством заходів у сфері запобігання та протидії ДН стосовно недієздатних осіб та осіб, цивільна дієздатність яких обмежена, чи за їх участю.

До повноважень уповноважених підрозділів органів НПУ у сфері запобігання та протидії ДН належать (ч. 1 ст. 10 ЗУ № 2229-VIII): 1) виявлення фактів ДН та своєчасне реагування на них; 2) прийом і розгляд заяв та повідомлень про вчинення ДН, у тому числі розгляд повідомлень, що надійшли до Кол-центру, вжиття заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам з урахуванням результатів оцінки ризиків у порядку, визначеному ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії ДН, спільно з НПУ; 3) інформування постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися; 4) винесення термінових заборон-

них приписів стосовно кривдників; 5) взяття на профілактичний облік кривдників та проведення з ними профілактичної роботи в порядку, визначеному законодавством; 6) здійснення контролю за виконанням кривдниками спеціальних заходів протидії ДН протягом строку їх дії; 7) анулювання дозволів на право придбання, зберігання, носіння зброї та боєприпасів їхнім власникам у разі вчинення ними ДН, а також вилучення зброї та боєприпасів у порядку, визначеному законодавством; 8) взаємодія з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії ДН, відповідно до ст. 15 цього Закону; 9) звітування ЦОВВ, що реалізує державну політику у сфері запобігання та протидії ДН, про результати здійснення повноважень у цій сфері у порядку, визначеному ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії ДН.

Поліцейські можуть проникати до житла особи без вмотивованого рішення суду в невідкладних випадках, пов'язаних із припиненням вчинюваного акту ДН, у разі безпосередньої небезпеки для життя чи здоров'я постраждалої особи.

До повноважень органів управління освітою у сфері запобігання та протидії ДН відповідно до компетенції належать (ст. 11 ЗУ № 2229-VIII): з одного боку, здійснення належної просвітницької та інформаційної роботи, в тому числі забезпечення підготовки фахівців у сфері запобігання та протидії ДН, з іншого боку, проведення виховної та профілактичної роботи із запобігання та протидії ДН, зокрема, повідомлення не пізніше однієї доби служб у справах дітей, уповноважених підрозділів органів НПУ у разі виявлення фактів ДН стосовно дітей або отримання відповідних заяв чи повідомлень.

До повноважень органів охорони здоров'я у сфері запобігання та протидії ДН належать (ст. 12 ЗУ № 2229-VIII): розроблення та затвердження стандарту надання медичної допомоги постраждалим особам або особам, які, ймовірно, постраждали від ДН; затвердження порядку проведення та документування результатів медичного обстеження постраждалих осіб; методичне забезпечення установ і закладів охорони здоров'я з питань запобігання та протидії ДН. Установи і заклади охорони здоров'я під час здійснення заходів у сфері запобігання та протидії ДН: повідомляють уповноваженим підрозділам органів НПУ про виявлення ушкоджень, що могли виникнути внаслідок вчинення домашнього насильства, а в разі виявлення ушкоджень у дитини – також службу у справах дітей; здійснюють у необхідних випадках медичне обстеження, тестування на ВІЛ-інфекцію; надають медичну допомогу.

Центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги у сфері запобігання та протидії ДН забезпечують надання безоплатної правової допомоги постраждалим особам у порядку, встановленому ЗУ «Про безоплатну правову допомогу», здійснюють взаємодію з цих питань з іншими суб'єктами у цій сфері (ст. 13 ЗУ № 2229-VIII).

Загальні та спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб у межах своїх повноважень здійснюють (ст. 14 ЗУ № 2229-VIII): 1) прийом і розгляд заяв від постраждалих осіб або їхніх представників про отримання допомоги, зокрема соціальних послуг для осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах; 2) інформування МДА, органів місцевого самоврядування, уповноважених підрозділів органів НПУ про виявлення фактів ДН за наявності добровільної поінформованої згоди постраждалих осіб, крім випадків вчинення насильства стосовно дітей та недієздатних осіб або виявлення актів насильства кримінального характеру, коли така згода не вимагається; у разі виявлення факту ДН стосовно дитини – інформування не пізніше однієї доби служби у справах дітей та уповноважених підрозділів органів НПУ; 3) оцінку потреб постраждалих осіб; 4) надання постраждалим особам повної та вичерпної інформації про їхні права і мож-

ливості отримання ними дієвої допомоги; 5) надання відповідно до компетенції постраждалим особам соціальних послуг, медичної, соціальної, психологічної допомоги на безоплатній основі, сприяння наданню правової допомоги, а також забезпечення тимчасового притулку для таких осіб та їхніх дітей у порядку, передбаченому законодавством; 6) інформування в установленому законодавством порядку МДА та органів місцевого самоврядування про осіб, яким надавалася допомога, та про результати її надання.

Спеціалізовані служби підтримки постраждалих осіб (крім Кол-центру) утворюються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування та діють на основі типових положень. Нині Постановою КМУ від 22.08.2016 р. № 654 затверджене Типове положення про мобільну бригаду соціально-психологічної допомоги особам, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі, а Постановою КМУ від 22.08.2016 р. № 655 – Типове положення про притулок для осіб, які постраждали від домашнього насильства та/або насильства за ознакою статі.

Кол-центр утворюється ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії ДН, належить до сфери його управління та діє на основі Положення про Державну установу «Кол-центр Міністерства соціальної політики України з питань протидії торгівлі людьми, запобігання та протидії домашньому насильству, насильству за ознакою статі та насильству стосовно дітей», затвердженого Наказом Мінсоцполітики від 11.12.2018 р. № 1852, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 22.12.2018 р. за № 1458/32910. Кол-центр є державною установою, що має територіальні відділення в усіх регіонах України. Питання щодо перебування постраждалих осіб у спеціалізованих службах підтримки таких осіб та надання їм соціальних послуг регулюються установчими документами зазначених служб відповідно до стандартів надання соціальних послуг постраждалим особам, які затверджуються ЦОВВ, що забезпечує формування державної політики у сфері запобігання та протидії ДН, з урахуванням вимог міжнародних правових актів.

У ст. 15 ЗУ № 2229-VIII встановлені механізми взаємодії суб'єктів, що вживають заходів у сфері запобігання та протидії ДН. Така взаємодія передбачає: 1) взаємне інформування не пізніше однієї доби про виявлені факти ДН у випадках, передбачених цим Законом; 2) реагування на випадки ДН відповідно до компетенції та з урахуванням оцінки ризиків, що загрожують постраждалій особі; 3) узгодження заходів реагування на випадки ДН та надання дієвої допомоги постраждалим особам, що здійснюються різними суб'єктами; 4) розроблення та виконання відповідно до компетенції програм для кривдників; 5) розроблення та виконання відповідно до компетенції програм із запобігання та протидії ДН; 6) організацію здійснення заходів у сфері запобігання та протидії ДН відповідно до компетенції; 7) обмін досвідом у сфері запобігання та протидії ДН; 8) скоординовану міжвідомчу підготовку фахівців, які представляють суб'єктів, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії ДН; 9) здійснення спеціально уповноваженими органами у сфері запобігання та протидії ДН моніторингу дотримання вимог законодавства суб'єктами, що здійснюють заходи у цій сфері, розроблення пропозиції щодо вдосконалення законодавства та практики його застосування. Порядок взаємодії затверджений Постановою КМУ від 22.08.2018 р. № 658.

Проаналізована система суб'єктів публічної адміністрації у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, відповідно до Закону України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII «Про запобігання та протидію домашньому насильству», у розрізі складу та повноважень, з урахуванням прийнятих підзаконних нормативно-правових актів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Суслова І.М. Домашнє насильство як загроза національній безпеці. Бюлетень Міністерства юстиції України. 2017. № 11. С. 6–8.
2. Сукмановська Л. Домашнє насильство: дослідження актуальної проблеми сьогодення. *Юридичний вісник*. 2014. № 4. С. 215–219.
3. Герасименко Г.В. Проблеми реагування правоохоронних органів на домашнє насильство крізь призму громадської думки. *Демографія та соціальна економіка*. 2018. № 1. С. 43–57.
4. Довгань-Бочкова Н. Домашнє насильство: аналіз об'єктивної сторони складу злочину. *Вісник Львівського університету. Серія юридична*. 2018. Вип. 66. С. 187–197.
5. Васильєв А.А. Насильство в сім'ї: від фонового явища до злочину. *Фонові для злочинності явища: запобігання та протидія*. Харків, 2018. С. 26–28.
6. Полковенко О.В., Кобеньок Г.В., Полковенко Т.В. Домашнє насильство: причини, ознаки, методи попередження. *ScienceRise*. 2015. № 5(1). С. 71–74.
7. Попова І.В. Опыт исследования проблемы семейного насилия. *История. Социология. Культурология. Этнография*. 2012. Вип. 4. С. 124–135.
8. Курс адміністративного права України : підручник / В.К. Колпаков, О.В. Кузьменко, І.Д. Пастух та ін.; за ред. В.В. Коваленка. Київ : Юрінком Інтер, 2012. 808 с.
9. Білозерська Т.О. Адміністративно-правові засади співробітництва України та Європейського Союзу в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2009. 24 с.